

BOK : Søkelys på omsorgens motivasjon

Omsorgsetikk Søkelyset på omsorgens motivasjon. Øyvind Foss, 116 sider, Cappelen Akademiske forlag, 2005, ISBN 82-02-24591-5.

Anmelder: Liv Wergeland Sørbye, 1. amanuensis, Diakonhjemmet høyskole

Boka for dem som undres på hvorfor de ble sykepleiere

Mange sykepleiestudenter begrunner sitt valg av yrke med et ønske om å kunne gi omsorg, pleie syke og svake samt å hjelpe de som lider. Hva ligger bak denne motivasjonen? Øyvind Foss gir med denne lille men innholdsmettete boka leserne et innblikk i kjente teologer og filosofer sine tanker om omsorgens motivasjon.

Forfatteren er dr. theol og seniorforsker ved Det humanistiske fakultet ved Universitetet i Stavanger. Han har tidligere utgitt flere bøker om etiske spørsmål.

Den barmhjertige samaritanen går som en rød tråd gjennom boka. Fortellingen blir brukt som eksempel både på en kristen og en allmenmenneskelig begrunnelse for omsorgsarbeiderens motivasjon.

Foss legger vekt på at omsorgsetikk ikke er et spesifikt religiøst begrep. Omsorgsetikk trenger utfordringer og korrektiver fra flere kilder, om den skal kunne fornye seg i pakt med de sosiale utfordringene som dagens flerkulturelle samfunn reiser.

Foss viser leserne at Løgstrup som i utgangspunktet var teolog, har utviklet en ikke-religiøs begrunnelse for det å gi omsorg. Utfordringen ligger i den andre som gjennom sine livsytringer utfordrer omsorgspersonen til å reagere med handling. En liknende filosofisk overbygning møter vi hos Levinas: Etikk handler i sin kjerne om møte med «Den andre», og om det ansvar for Den andre som er innholdet i, ja som er uatskillelig fra, ethvert møte med en annen. Dette er en bok som kan gi leseren en kortfattet framstilling av disse filosofenes/etikernes hovedtanker.

Boken har et eget kapittel som heter Omsorgens tvetydighet. Omsorg er nødvendig, men kan også føre til overgrep. Han gjengir fire autentiske eksempler som viser at den som har makt også hevder å ha retten på sin side. De gir uttrykk for at deres motivasjon for handlingen er begrunnet ut fra et omsorgsperspektiv, men etikken er fraværende.

Omsorg kan også føre til ufrivillig avhengighet og her framheves både Kari Martinsen og Kari Wærnes sine arbeider for de svake. En påminnelse om hvordan vårt moderne samfunn ofte vurderer avhengighet og svakhet som noe negativt.

Foss avslutter boken med en oppsummering av omsorgens humane og religiøse motivasjon. Han viser til den norske kirkes omsorgsbegrep som er hentet fra det greske ordet for tjeneste. Diakoni er i Den norske kirkes dokumenter, definert som å hjelpe mennesker som er i nød. Foss er redd for at en kan tolke en slik definisjon dialektisk. De sterke som omsorgsgivere versus de svake som mottakere. Kirkens Bymisjon, mener Foss, har unngått dette vi å definere diakoni som: Solidaritet med dem som er svakest stilt i samfunnet.

Boken avsluttes med å minne om den barmhjertige samaritan, der den uselviske handling overfor den nødstedte er blitt det klassiske symbolet på hva nestekjærlighet er i praksis. En bibelsk tekst med allmenn betydning og universell gyldighet.

Boken anbefales til alle som undres på hvorfor de valgte å bli sykepleiere. Det være seg studenter eller sykepleiere som planlegger førtidspensjonering. Boken egner seg godt til støttelitteratur i forhold til arbeid med skriftlige oppgaver. Boken har en fyldig referanseliste spesielt i forhold til Martinsen, Løgstrup og Levinas.